

IDŐKÖZI JELENTÉS

2018. március 5-26.

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

- 2018. január 11-én Áder János köztársasági elnök az országgyűlési választások napját április 8-ra tűzte ki. Az egykamarás parlament mind a 199 mandátuma versengő rendszerben kerül kiosztásra. 106 képviselőt egyéni választókerületi rendszerben, 93 képviselőt országos listáról választanak meg. Az országgyűlési választások olyan megváltozott jogszabályi környezetben zajlanak, amely kiélezte az ellentétet a kormány és annak politikai és civil társadalombeli kritikusai között.
- A legutóbbi választások óta a választások közjogi kerete részben módosult, ám nem történtek lépések számos fontos, korábban megfogalmazott EBESZ/ODIHR ajánlást illetően. A Nemzeti Választási Bizottság egy átmeneti időszakban, a többpárti felügyeletet nélkülözve adott ki olyan pártlistás nyilvántartásba vételre vonatkozó előírásokról szóló iránymutatásokat, amelyek aggodalmat váltottak ki az érintett felek körében a döntés időzítése, valamint a különböző pártok jelöltállításának összehangolására gyakorolt lehetséges hatása miatt.
- A választások lebonyolítását három szinten működő választási bizottságok végzik, a velük párhuzamosan működő választási irodákra támaszkodva. A választási előkészületek a törvényben előírt határidők betartásával folynak. A választási bizottságok ülései nyilvánosak, az azokon készült jegyzőkönyveket és határozatokat elektronikus formában teszik közzé. Jelenleg is zajlik egy, a választópolgárokat tájékoztató kampány, amely a fogyatékossgal élő emberek igényeinek figyelembevételével kialakított külön tájékoztatást is tartalmaz.
- Március 22-én a nyilvántartásban szereplő választópolgárok száma 8 213 382 fő volt. A választópolgárok április 6-ig ellenőrizhetik adataik helyességét és kérhetik azok módosítását, illetve javítását. A törvény nem írja elő a névjegyzékek nyilvános ellenőrzését. A választópolgárok mozgáskorlátozottak számára akadálymentesített szavazókörben is kérhetik nyilvántartásba vételüket, és Braille-írással készült tájékoztatást is igényelhetnek a szavazásról.
- Az NVB 23 országos pártlistát vett nyilvántartásba az országos arányos választási rendszerben, összesen 1 796 jelölttel, valamint 1 643 egyéni jelöltet regisztrált többségi rendszerben, utóbbiak között a nők aránya 31%-ot tesz ki. A jelöltállítások 41%-át utasították el, főként azért, mert nem sikerült összegyűjteni a szükséges számú ajánlást.

- A kampánykörnyezetet növekvő polarizáció jellemzi. Szoros átfedés van a kormánypárti kampány és a kormányzati tájékoztató kampányok között, különösen a migrációt illetően. Az érintettek közül sokan aggodalmukat fejezték ki a megfélemlítő kampányretorika miatt.
- A kampányok finanszírozása közpénzből és magánforrásból történik. A törvény korlátozza a kampánykiadásokat, de nem határozza meg konkrétan az egyéni adományozóktól származó hozzájárulások felső határát. Beszámolási kötelezettséget nem ír elő, csak a választások megtörténte után. A törvény a harmadik fél által végzett kampányfinanszírozást nem szabályozza.
- A médiakörnyezet nagyszámú, pártok közötti törésvonalak szerint megosztott csatornát és orgánumot foglal magában. A médián belüli tulajdonviszonyok átpolitizáltsága a korlátozó jogszabályi háttérrel társulva leszűkíti a kritikai hangvételő tájékoztatás terét a választások előtt. A médiamegjelenést tekintve a törvény az országgyűlési választásokon induló jelölteknek egyenlő esélyt biztosít, ingyenes adásidőt ír elő, és tiltja a fizetett politikai hirdetéseket a műsorszolgáltató médiában, azonban engedélyezi a nyomtatott és online sajtóban. Az EBESZ/ODIHR Korlátozott Választási Megfigyelő Missziója március 13-án kezdte meg kvalitatív és kvantitatív médiafigyelését.
- Minden állampolgárnak és jogi személynek jogában áll kifogást emelni a választási eljárásra vonatkozó döntésekkel és tevékenységekkel szemben, azonban nyilvános tárgyalás a folyamat egyik szintjén sem garantált. Ez idáig az NVB 348 esetet vizsgált meg, köztük a gyanú szerint hamisított ajánló aláírásokkal és a média választásikampány-tudósításáról szóló ügyeket.

II. BEVEZETŐ

A Külgazdasági és Külügyminisztérium meghívására, valamint a január 29. és február 1. között megszervezett igényfelmérő misszió ajánlásai alapján az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (ODIHR) március 5-én korlátozott választási megfigyelő missziót (a továbbiakban: EBESZ/ODIHR) küldött Magyarországra.¹ A Douglas Wake által vezetett misszió kilenc Budapesten tartózkodó szakértőből és az ország különböző területeire március 14-én kiküldött további hat hosszú távú megfigyelőből áll. A megfigyelők 13 EBESZ résztvevő államból érkeztek. Az ODIHR módszertanának megfelelően a misszió nem végez átfogó és szisztematikus megfigyelést a választások napján zajló tevékenységek kapcsán, azonban szándékában áll korlátozott számú szavazóhelyiséget felkeresni.

III. POLITIKAI HÁTTÉR

Magyarország parlamentáris köztársaság, ahol az egykamarás parlament rendelkezik jogalkotási hatáskörrel. A kormánynak széles végrehajtási hatásköre van. Az Alaptörvény (Alkotmány) garantálja az igazságszolgáltatás függetlenségét, mindazonáltal az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek aggodalmuknak adtak hangot, hogy a 2010 óta bevezetett igazságügyi reformok e függetlenség fokozatos erózióját jelzik.

---

¹ Lásd [az ODIHR Magyarországról szóló korábbi jelentéseit](#).

Az országgyűlési választások megrendezésére meglehetősen stabil gazdasági teljesítmény és alacsony munkanélküliségi ráta mellett kerül sor, amelyet azonban részben beárnyékolnak a politikai korrupció miatt felmerült aggályok, amint azt különböző tanulmányok kiemelték, és az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek is megjegyezték.²

A 2010-es hatalomra kerülése óta a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség és koalíciós partnere, a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) alkotta kormány politikai erőfölénynek örvend, és határozottan törekszik politikai programjának megvalósítására.³ A kétharmados parlamenti többséget egy új alkotmány elfogadására, egy új választási rendszer bevezetésére, valamint a jogszabályi keretek számos más szempontból történt nagymértékű átalakítására használt fel. E jogszabályváltozások egy része arra ösztönözte az Európai Bizottságot, hogy kötelezettségszegési eljárásokat indítson Magyarországgal szemben.⁴ 2017 áprilisában a parlament módosította a Felsőoktatási törvényt, amelyben korlátozta a külföldi egyetemek engedélyeztetését és működését.⁵ 2017 júniusában egy másik törvény kiterjedt nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségeket vezetett be külföldről finanszírozott civil szervezetek meghatározott típusaira vonatkozóan. 2018-ban a kormány javaslatot tett az úgynevezett Stop Soros törvénycsomagra is, amely korlátozná azon civil szervezeteket, amelyek állítólag támogatják az illegális migrációt. Az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek aggodalmukat fejezték ki, hogy a fenti korlátozások szűkíthetik a civil szervezetek mozgásterét.

A migráció ügye 2015 óta központi helyet tölt be a kormány politikai napirendjén. A kormány határvédelmi kerítést emelt annak érdekében, hogy a potenciális migránsokat országhatáron kívül tartsa, népszavazást kezdeményezett az uniós bevándorlási kvóták elutasításának jogáról, továbbá 2016-tól széles körű kampányt finanszírozott a nyilvánosság tájékoztatására, amelyben felhívta a figyelmet a migrációval kapcsolatos álláspontjára, és azon eltökéltségére, hogy megvédje Magyarországot a külső erőktől, ideértve Brüsszelt, az ENSZ-t, valamint az egyesült államokbeli filantrópot, Soros Györgyöt.⁶ Ez a retorika belföldön és külföldön egyaránt aggodalmat keltett, mivel alkalmas lehet etnikai alapú és vallási intolerancia gerjesztésére.⁷

Február 25-én Hódmezővásárhelyen egy, az ellenzéki pártok széles politikai spektrumának támogatását élvező független jelölt nyerte meg a polgármester-választást. Egyes ellenzéki pártok azóta jelöltjeik összehangolt visszahívásának lehetőségéről beszélnek egyes egyéni választókerületekben.⁸

² Az [Európai Bizottság 2018. évi országjelentés – Magyarország](#) c. dokumentumában a politikai átláthatóság hiányát azonosította „fő kihívásként”. Ld. még [Special Eurobarometer, 2017. december](#)

³ 2010-ben a Fidesz–KDNP a 368-ból 263 parlamenti képviselői helyet szerzett, majd 2014-ben 199-ből 133-at. A kétharmados többséget két, 2015-ben tartott időközi választáson veszítette el. A Fidesz a helyi önkormányzatok többségét is irányítja. Az országgyűlésben képvisellel rendelkező további pártok közé tartozik a Magyar Szocialista Párt (MSZP, 28 mandátum), a Jobbik (24 mandátum), és a Lehet Más a Politika (LMP, 6 mandátum). Tíz képviselői helyet független képviselők, valamint az 5 mandátumnál kevesebbet szerzett pártok képviselői töltenek be.

⁴ Az Európai Bizottság 2010 óta [37 kötelezettségszegési eljárást indított Magyarországgal](#) szemben a „Jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság” szakpolitikai területen belül. Az EU-szerződések értelmében az Európai Bizottság jogi lépéseket tehet – azaz kötelezettségszegési eljárást indíthat – azon tagországok ellen, amelyek vélhetően elmulasztják alkalmazni az uniós jogot.

⁵ A megkérdezett szakértők véleménye szerint az új intézkedés elsősorban közvetlenül a Közép-európai Egyetem ellen irányult. A törvénymódosítás tüntetésekhez vezetett Budapesten, és arra készítette az Európai Bizottságot, hogy [jogi lépéseket tegyen a Felsőoktatási törvénnyel szemben](#).

⁶ A kampány becsült költsége 2016/17-ben legalább 24 milliárd forint volt (1 euró kb. 310 forint) a megkérdezett civil szervezetek szerint, illetve az EBESZ/ODIHR misszió által vizsgált dokumentumok alapján.

⁷ Ideértve az ENSZ emberi jogi főbiztosának [nyilatkozatát](#), aki a miniszterelnök retorikáját „rasszistának” és „megtévesztőnek” nevezte.

⁸ Például az MSZP – Párbeszéd Magyarorszáért és a DK között.

IV. KÖZJOGI KERETEK ÉS VÁLASZTÁSI RENDSZER

Az országgyűlési választások jogszabályi keretét elsősorban az Alaptörvény, az Országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény (választási törvény), a Választási eljárásról szóló törvény és

a Kampánykiadások átláthatóságáról szóló törvény (kampányfinanszírozási törvény) alkotja. Az elsődleges joganyagot a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) további, nem kötelező erejű iránymutatásai egészítik ki.⁹ Magyarország részes fél a legfontosabb nemzetközi emberi jogi szerződésekben és a demokratikus választásokra vonatkozó egyezményekben.

A választások jogszabályi kerete változott a legutóbbi országgyűlési választások óta, beleértve Választási eljárási törvény módosítását, amely bevezette az NVB delegált tagjainak járó díjazást, és korlátozta a jelöltek ajánlására szolgáló ajánlóíveken szereplő személyes adatokhoz való hozzáférést. Az utóbbi rendelkezéssel szemben sikertelenül fellebbeztek az Alkotmánybíróságnál. A kampányfinanszírozási törvény módosításai nyomán megváltoztak a közpénzből kampányfinanszírozási célra nyújtott támogatás központi költségvetésbe való visszatérítésére vonatkozó előírások. Mindkét törvényjavaslatot egyéni, a Fidesz vagy a KDNP országgyűlési képviselője nyújtotta be, megkerülve ezáltal a nyilvánosság jogalkotásban való részvételének követelményét.¹⁰ Számos fontos, korábban megfogalmazott ODIHR ajánlást nem vettek figyelembe, többek között a választójog, a kampányolás egyenlő feltételeinek megteremtése és a sajtószabadság tekintetében.

Ez idáig az NVB három iránymutatást adott ki, többek között a pártlisták regisztrációjára vonatkozóan. Ezt az iránymutatást 2018. január 26-án fogadták el, egy olyan átmeneti időszakban, amikor az NVB-nek nem voltak politikai pártok által delegált tagjai. Az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek bírálták az elfogadás időzítését és a döntés lehetséges hatását a különböző pártok jelöltállításának összehangolására.¹¹

Az országgyűlési képviselőket vegyes választási rendszerben választják meg. A parlament 199 tagjából 106-ot egyfordulós, többségi rendszerben választanak meg, egyéni választókerületekben, a fennmaradó 93-at pedig országos arányos választási rendszerben. A politikai pártoknak el kell érniük egy 5%-os küszöböt (ez kétpárti listánál 10%, többpárti listánál 15%). A küszöböt átlépő pártok által elnyert szavazatok számához hozzáadódik az egyéni választókerületekben leadott további szavazatok száma, mielőtt a képviselői helyek arányos szétosztására sor kerülne.¹² Töredékszavazatnak minősülnek az egyéni választókerületben a mandátumot nem szerző jelöltre leadott szavazatok és a győztes jelöltek mandátum elnyeréséhez szükséges szavazatainak számán felüli szavazatok. A bejutási küszöb nem alkalmazandó a nemzetiségi listákra, amelyeknek csupán a választási kvóta egy negyedét kitevő kedvezményes kvótát kell elérniük.¹³

---

⁹ Ezek az iránymutatások csak bírósági felülvizsgálatnak vethetők alá, ha már alkalmazásra kerültek, és csak akkor válnak kötelező érvényűvé, ha egy bíróság felülvizsgálta azokat.

¹⁰ A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló törvény előírja, hogy miniszterek által előkészített törvényjavaslatokat véleményezésre a nyilvánosság rendelkezésére kell bocsátani. Ez a szabály nem vonatkozik az egyéni országgyűlési képviselők által benyújtott törvényjavaslatokra.

¹¹ A megkérdezettek aggodalmukat fejezték ki azt illetően, hogy az említett iránymutatás meggátolhatja az ellenzék koordinációra irányuló kísérleteit.

¹² A képviselői helyek szétosztása a *d'Hondt*-módszer szerint történik.

¹³ Az a nemzetiség, amely ezt a kvótát nem éri el, csak szavazati joggal nem rendelkező szószólót küldhet a parlamentbe.

V. VÁLASZTÁSI SZERVEK

A választások lebonyolításáért háromszintű választási apparátus felel: az NVB, a 106 országgyűlési egyéni választókerületi bizottság (OEVB) és a 10 285 szavazatszámú bizottság (SZSZB). Ezzel párhuzamosan a bizottságok számára a titkársági feladatokat választási irodák látják el, melyek (a bizottságok fent említett sorrendjében) a Nemzeti Választási Iroda (NVI), 97 egyéni választókerületi iroda (EVI) és az 1 280 helyi választási iroda (HVI).

Az NVB állandó, független testület, melynek egy elnöke és hat állandó tagja van, akiket kilenc évre választ az országgyűlés a köztársasági elnök javaslata alapján.¹⁴ Azok a politikai pártok, amelyek az országgyűlésben politikai frakcióval rendelkeznek, jelölhetnek egy további tagot is, akinek mandátuma a következő országgyűlési választások kiírásának napján lejár. A listát állító nyilvántartásba vett nemzetiségek mindegyike szintén jogosult egy-egy szavazati joggal rendelkező bizottsági tagot jelölni.¹⁵ A nemzetiségi listák által jelölt bizottsági tagok csak a nemzetiségeket érintő kérdésekben rendelkeznek szavazati joggal. Az NVB elsődleges feladata annak biztosítása, hogy az alacsonyabb szintű bizottságok és a választáson induló jelöltek betartsák a törvényi előírásokat.

Az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek eltérő véleményt fogalmaztak meg annak kapcsán, hogy mennyire bíznak az NVB munkájában. Néhányan közülük megjegyezték, hogy az NVB tagjainak jelenlegi jelölési rendszere a kormányzó pártoknak kedvez, különösen a választások kiírása és a politikai pártok által delegált bizottsági tagok kinevezése közötti időszakban, amikor a bizottságban nincsen többpárti felügyelet.

Az OEVB-k és SZSZB-k három tagból állnak, akiket az EVI-k, illetve a HVI-k elnökének javaslata alapján a helyi önkormányzatok szavaznak meg. Egy adott választókerület minden választáson induló jelöltje jogosult egy tagot jelölni az indulása szerinti illetékes EVI-be és két-két tagot minden SZSZB-be. Az SZSZB-k megalakulására március 19-én került sor.

Az NVI a választások lebonyolítását felügyelő kormányzati szerv. Elnökét (mely pozíciót jelenleg nő tölt be), a köztársasági elnök nevezi ki kilenc évre a miniszterelnök javaslata alapján. Az egyéni választókerületi irodák vezetését a választókerület székhelyűl kijelölt település önkormányzatának jegyzője látja el, míg a HVI-eket az adott település egyik önkormányzatának jegyzője vezeti.¹⁶

Mind ez idáig minden törvényileg előírt határidőt betartottak, és folyamatban vannak a technikai jellegű választási előkészületek.¹⁷ Az OEVB-k számára tartott felkészítő tanfolyamok befejeződtek. Az NVI számos, a választópolgárok tájékoztatását célzó tevékenységet készített elő, többek között egyéni értesítőket küldött a választópolgároknak, plakátokat nyomtatott, valamint televízió- és rádióreklámokat sugároz. Ezek tartalmaztak egy kimondottan a fogyatékkal élők igényeire igazodó tájékoztatást is. Emellett az NVI fenntart egy tájékoztatási célú, folyamatosan frissített honlapot, illetve működtet egy központi és mindegyik HVI-ben egy helyi szintű tájékoztató központot.

---

¹⁴ Az NVB tagjainak megválasztásához a parlament kétharmados többsége szükséges. Az NVB jelenlegi tagjait 2013 szeptemberében választották meg.

¹⁵ A Választási eljárásról szóló törvény nem írja elő az NVB-be delegált bizottsági tagok kinevezésének határidejét. Jelenleg 12 országos listát állító párt jelölt bizottsági tagot az NVB-be.

¹⁶ Az önkormányzat jegyzője a helyi közigazgatási szerv szakmai vezetője, polgármester és a település képviselőtestülete által kinevezett köztisztviselő.

¹⁷ Azon 32 eset kivételével, amelyekben az NVB röviddel túllépte a panaszok kivizsgálására előírt határidőt.

A választási bizottságok ülései nyilvánosak, a sajtó számára is. Az NVB üléseit, jegyzőkönyveit és határozatait közzéteszik a bizottság honlapján. Ez idáig az NVB három iránymutatást adott ki, és 504 határozatot fogadott el, többek között az országos és nemzetiségi listák nyilvántartásba vételéről, a szavazólapok tartalmának jóváhagyásáról és a panaszokról szóló határozatokat is. A döntések többségét egyhangúlag, kevés vitával fogadták el. Az OEVB-k többsége saját önkormányzata hivatalos honlapján teszi közzé az ülések időpontját, jegyzőkönyveit és határozatait.

VI. VÁLASZTÁSI NYILVÁNTARTÁS

Választójoggal rendelkezik minden nagykorú állampolgár, továbbá minden olyan házas állampolgár, aki a választás napjáig 16. életévét betöltötte, kivéve azokat, akiket egy őket személyükben érintő bírósági határozat a választójogból kizárt belátási képességük korlátozottsága, egy súlyos bűncselekmény elkövetése miatt, vagy azért, mert további büntetést szabtak ki rájuk.¹⁸ A Magyarországon lakóhellyel rendelkező állampolgárok választási nyilvántartása passzív. Az NVI a nyilvántartás vezetését a népesség-nyilvántartásból vett adatok és más vonatkozó nyilvántartások adatai alapján vezeti. Január 11-től április 6-ig a választópolgároknak módjában áll ellenőrizni a jegyzékeket, és a HVI-től személyesen, levélben vagy elektronikusan kérhetik adataik módosítását vagy javítását. A választás napja előtti napon a HVI elkészíti az átvizsgált jegyzékeket és átadja azokat az SZSZB-knek. Március 22-ig a jegyzékben 8 213 382 választópolgár szerepelt.¹⁹ A választópolgárok kérhetik, hogy személyes adataikat ne adják ki kampánycélokra politikai pártoknak.

A Magyarországon lakóhellyel rendelkező állampolgárok a diplomáciai külképviseleteken személyesen megjelenve szavazhatnak mind az egyéni választókerületi jelöltre, mind az országos listára, ugyanakkor a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkezők csak az országos listára szavazhatnak levélben, illetve a szavazási levélcsomag személyes vagy meghatalmazott útján történő leadásával egy diplomáciai külképviseleten vagy egy OEVB-n. A Magyarországon lakóhellyel rendelkező választópolgárok közül 38 856-an kérték, hogy a szavazatukat a 118 diplomáciai külképviselet egyikén adhassák le.²⁰ A külföldön szavazó, Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező választópolgárok nyilvántartásba vétele aktív, az eljárás jelenleg is zajlik.²¹ Ezek a választópolgárok postai úton vagy személyesen kapják meg a szavazási levélcsomagot.²² Az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezett szakértők egy része aggodalmát fejezte ki a határon túli szavazók különböző szavazási eljárásaival, valamint a levélben szavazás tisztességességével és titkosságával kapcsolatban.

A fogyatékossgal élő választópolgárok kérhetik, hogy a választókerületükön belül akadálymentes szavazóköriben vegyék nyilvántartásba őket, és igényelhetnek könnyített formában megírt tájékoztatót vagy Braille-írással készült anyagot, például választási értesítőt és szavazósablont. Mozgóurnás szavazás igényelhető a fogyatékossgal élő, egészségügyi állapotuk miatt mozgásukban gátolt, és

¹⁸ Március 23-án a választójogból kizárt állampolgárok száma 77 445 (a nyilvántartásba vett választópolgárok hozzávetőlegesen egy százaléka), ideértve a 49 259 szellemi fogyatékos és a 28 186 elítélt állampolgárt.

¹⁹ A központi névjegyzéket folyamatosan frissítik, és más adatbázisokkal is össze van hangolva: a népesség-nyilvántartással, a választójogból kizárt állampolgárok jegyzékével és a szavazókörök és választókerületek jegyzékével.

²⁰ A kérelmeket március 31-ig lehet benyújtani. A fent említett külképviseleti névjegyzékben szereplő adatok törlésére 2018. július 9-én kerül sor.

²¹ A nyilvántartásba vétel zárónapja március 24. Március 23-ig 368 103 Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező választópolgár volt. A 2014-es választásokon 193 793 ilyen szavazót regisztráltak. Ezek a választópolgárok kötelesek tíz évente frissíteni az adataikat a nyilvántartásban.

²² A szavazási levélcsomagot személyesen is át lehet venni munkanapokon a választások előtt két héttel az egyéni választókerületekben, a kijelölt határ menti magyarországi önkormányzatoknál, illetve a kijelölt magyar külképviseleteken.

fogvatartott választópolgárok számára. A választópolgárok kérhetik a szavazókör módosítását, ugyanakkor a szavazatukat leadhatják a lakóhelyük szerinti választókerületben induló jelöltre.²³

A nemzetiségi szavazók március 23-ig kérhetik nemzetiségi választópolgárként történő névjegyzékbe vételüket. Azok, akik így tesznek, a választókerületük egyéni jelöltjére és az érintett nemzetiségi listára szavazhatnak.

VII. A JELÖLTEK NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

A választáson minden választójoggal rendelkező állampolgár indulhat, kivéve azokat, akik esetében bírósági határozat a választójogból való kizárásról döntött belátási képességük hiánya miatt, vagy bűncselekményért kiszabott büntetés részeként. Nincsenek törvényi előírások a nők politikában való részvételét illetően, azonban egyes pártok erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy növeljék a női jelöltek számát az országos listájukon.

Az egyéni választókerületekben induló jelölteket jelölheti egy vagy több politikai párt (a továbbiakban: jelölő szervezet), és függetlenül is indulhatnak.²⁴ Egy jelölt csak egy egyéni választókerületben indulhat, de egyidejűleg szerepelhet az országos listán is. Minden jelöléshez legalább 500 szavazásra jogosult választópolgár támogatása szükséges, amelyeket az indulás szerinti választókerületben kell összegyűjteni előzetesen hitelesített nyomtatványokon. Egy választópolgár több jelöltet is ajánlhat. Március 5-ig minden ajánlóívet vissza kellett juttatni az illetékes OEVB-hez.²⁵ Az aláírások ellenőrzését március 6. és 8. között végezték. A törvényi előírások szerint az OEVB-k ellenőrzik a választópolgár nevét, lakcímét és személyi azonosító számát, de a gyakorlatban nem ellenőrzik az aláírás hitelességét.

Az OEVB-k 1 643 jelöltet vettek nyilvántartásba, közöttük 504 nőt, és 1 257 jelöltet utasítottak el, akik közül százan visszavonták a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet.²⁶ Átlagosan 15 jelölt indul választókerületenként, két választókerületben (Budapest 7. és 8.) nincsenek női jelöltek. Az elutasítás oka legtöbb esetben az volt, hogy a jelölt nem tudott kellő számú érvényes ajánlást összegyűjteni. A pártok képviselői több esetben is jelezték, hogy aláírásokat hamisítottak meg, de az OEVB-k nem fordítottak időt arra, hogy ezeket a jelzéseket érdemben megvizsgálják. Sok esetben gyanús aláírásokat jeleztek olyan választópolgárok, akik ellenőrzés céljából kikérték a különböző ajánlóíveken szereplő aláírásukat.²⁷ Az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek állítása szerint számos új, ismeretlen politikai párt használt csalárd módszereket a szükséges számú aláírás összegyűjtésére, valamint arra, hogy a nyilvántartásba vétel megszerzése révén hasznot húzhasanak a közpénzből finanszírozott kampánytámogatásból. Az OEVB-k ezeket az eseteket jelentették a rendőrségnek, hogy a hatóság további nyomozást folytasson.

²³ Az SZSZB-k tagjai kérhetik átvételüket abba a szavazókörbe, amelyben a választás napján tisztséget töltenek be, ha az a lakóhelyükkel egyező választókerületen belül helyezkedik el. Március 22-ig 66 217 választópolgár kérte átvételét a lakóhelyétől eltérő szavazókörbe.

²⁴ A jelölő szervezet egy vagy több, a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában jogerősen szereplő politikai pártból áll. Ahhoz, hogy a választásokon jelöltek vagy listák nyilvántartásba vételét kérhesse, kérnie kell a jelölő szervezetek nyilvántartásába vételét a nemzeti választási bizottságtól, amely a nyilvántartásba vétel előtt meggyőződik arról, hogy a jelölő szervezet valóban aktívan működő politikai párt.

²⁵ Ennek elmulasztása esetén a jelölő szervezet minden egyes elveszett ajánlóív után 10 000 forint összegű büntetést köteles fizetni.

²⁶ Összesen 3 001 kérelmet nyújtottak be, a nők a teljes szám 35%-át képviselték.

²⁷ Az EBESZ/ODIHR misszió hosszú távú megfigyelőit arról értesítették, hogy Csongrád 1. és 2. választókerületben 110 választópolgár kérte ki aláírását a különböző pártok által összegyűjtött ajánlóívekről ellenőrzés céljából, és tíz esetben találtak olyan aláírást, amely a választópolgár engedélye nélkül adtak meg különböző „kisebb” pártoknak.

Az országos lista nyilvántartásba vételéhez a politikai szervezeteknek legalább 27 egyéni választókerületben kell jelöltet indítaniuk legalább kilenc megyében és Budapesten. Az NVB-hez benyújtott 40 országos listából kezdetben 22-t nyilvántartásba vettek, és 18 nyilvántartásba vételét utasították el, mert nem feleltek meg a fenti követelménynek. Egy országos listát töröltek a nyilvántartásból az NVB január 26-i iránymutatása alapján, két másik listát pedig a Kúriához benyújtott fellebbezést követően vettek nyilvántartásba.²⁸ Az országos listák nyilvántartásba vétele március 14-én lezárult, a folyamat eredményeképpen 23 lista született, melyeken összesen 1 796 jelölt, köztük 482 nő szerepel.

A nemzetiségi önkormányzatok benyújthatják a jelöltjeik listáját, amelyet egy különálló szavazólap, a nemzetiségi lista szavazólapja fog tartalmazni. A nemzetiségi önkormányzatoknak a nemzetiségi választópolgárként névjegyzékbe vett választópolgárok legalább 1%-ának ajánlását, de legfeljebb 1 500 ajánlást kellett összegyűjteniük. Az NVB 13 nemzetiségi listát vett nyilvántartásba, amelyeken összesen 89 jelölt, köztük 48 nő szerepel.

VIII. KAMPÁNYKÖRNYEZET

A kampányidőszak február 17-én kezdődött, és a szavazás napjának végéig tarthat. A kampánykörnyezetet kiélezett vetélkedés jellemzi, melyben folyamatosan szűkül a megalapozott információkon alapuló szakpolitikai viták tere. A jelentős szereplők közé tartozik a jelenleg kormányzó Fidesz, amely a KDNP-vel alkotott szövetségben indul; a DK; az MSZP, amely a Párbeszéd Magyarországért párttal alkotott szövetségben indul; a Jobbik, és a Lehet Más a Politika (LMP). Érzékelhető kampánytevékenységet folytat még néhány kisebb párt, például a Momentum és a Kétfarkú Kutya Párt (MKKP), azonban az országos listát állító 23 párt többsége nem kampányol, és kampányprogrammal sem rendelkezik.

A kormánypárt kampányüzenete szinte kizárólag a bevándorlás kérdése köré összpontosul. Miniszterelnök-jelöltje kampánybeszédeiben migránsellenes retorikát alkalmaz, és Magyarország belügyeibe való, az Európai Unió és más nemzetek feletti szervezetek által folytatott, vélelmezett nemzetközi beavatkozásra tesz utalásokat. A Fideszen kívül más jelentősebb pártok kampányprogramjának középpontjában az oktatás- és az egészségügyi szakpolitikák, a kis- és középvállalkozások működési feltételeinek javítása és a civil társadalom megerősítése áll. Az MSZP programja az alkotmányos változásokra tett javaslatokat részletezi, míg a Jobbik a határvédelmet és a konzervatív vallásos politikát hangsúlyozza. Az LMP a szakpolitikák zöldítésének szükségessége mellett áll ki. Az MKKP a kormány kigúnyolására szorítkozik.

Szoros átfedés áll fenn a kormánypárt kommunikációja és a kormány bevándorlásellenes, Brüsszel-ellenes, ENSZ-ellenes, Soros-ellenes tájékoztató kampányai között, amelyek elsősorban közterületeken láthatók. A Fidesz arra irányuló törekvése, hogy az ellenzékretorikailag összekapcsolja Soros Györggyel, szembeöltő jellemzője a párt kampánybeszédeinek és politikai reklámanyagainak, az óriásplakátokat is beleértve.²⁹ A miniszterelnök-jelölt egyik beszédében a Magyarország létét veszélyeztető fenyegetésekre utalva arra tett fogadalmat, hogy a választások után

²⁸ A Szegényekért Párt listáját törölték a nyilvántartásból, mivel a nyilvántartásba vétel idején jelöltjeinek száma 34-ről 12-re csökkent. Az NVB elutasította az Összefogás Párt nyilvántartásba vételét, mert vezetője ellen büntetőeljárás folyik, és a Rend Párt nyilvántartásba vételét, mert a kérelemben hibásan írták le a párt nevét; a Kúriához benyújtott fellebbezést követően azonban mindkét esetben engedélyezte a nyilvántartásba vételt.

²⁹ Egy számos helyen látható óriásplakát Sorost és az ellenzéki pártok vezetőit ábrázolja, amint közös erővel lebontják a határvédelmi kerítést. A hirdetés tartalma ellen többen is kifogást emeltek, köztük egy helyi önkormányzat is, arra az indokra hivatkozva, hogy gyűlöletkeltésre alkalmas.

elégtételt vesz az ellenzéken.³⁰ Az érintettek közül sokan aggodalmukat fejezték ki a fenyegető kampányretorika miatt.

A kampányidőszak egybeesett nem várt, közpénzekből juttatott támogatások kiosztásával. A Fidesz miniszterelnök-jelöltje (a jelenlegi miniszterelnök) március 7-én bejelentette, hogy a kormány minden nyugdíjasnak 10 000 forint értékű utalványt ad, és minden háztartás rezsiköltségét 12 000 forinttal csökkenti.³¹

Március 15-én széles körű kormánypárti „Békemenetet” tartottak Budapesten.³² Ugyanezen a napon jelentős ellendemonstrációt tartottak civilszervezetek és ellenzéki pártok részvételével, amelyet erőteljes rendőri jelenlét kísért. Ettől eltekintve ez idáig nyugodtan zajlottak a kampánygyűlések. Több párt vezetője is elutazott a határon túli területekre, hogy megszólítsa az ott élő magyar közösségeket.³³ A kampánygyűléseken a nők alulreprezentáltak voltak mind a megszólalók, mind a résztvevők körében.³⁴

A kampány kiemelkedő jellemzője a közterületi hirdetések jelenléte. Az EBESZ/ODIHR misszió által megkérdezettek felhívták a figyelmet a plakátfelületekhez való hozzájutás nehézségeire, amelynek hátterében a plakátpiac politikai alapú megosztottsága áll. Az EBESZ/ODIHR misszió hosszú távú megfigyelői gyakran találtak plakátrongálási esetekkel.³⁵

A pártok erőteljesen támaszkodnak az online médiára, különösen a városokban élő választópolgárok megszólítása céljából. A közösségi médiát a kampányüzenetek további hangsúlyozására használják, illetve a kormánykoalíció esetében a kormány intézkedéseinek megerősítésére.³⁶

IX. KAMPÁNYFINANSZÍROZÁS

A kampányfinanszírozásra állami támogatás és magánforrások egyaránt felhasználhatók. Bár a törvény a kampánykiadásokat korlátozza, nem határozza meg konkrétan az egyéni adományozóktól származó hozzájárulások felső határát.³⁷ Beszámolási kötelezettséget csak a választás megtörténte után ír elő, valamint a harmadik fél által végzett kampánytevékenységet nem szabályozza.

³⁰ A magyar „elégtétel” kifejezést a Miniszterelnöki Hivatal „amends”, azaz kárpótlás, jóvátétel értelemben fordította le angolra, nem pedig „vengeance”, azaz bosszú értelemben.

³¹ A kormány ezt a szokatlanul hideg téllal és a gazdaság teljesítményének erőteljes növekedésével indokolta, ugyanakkor az ellenzéki pártok körében megkérdezettek a közigazgatási forrásokkal való visszaélésnek nevezték.

³² A kormánypárti Civil Összefogás Fórum által szervezett Békemeneten a Fidesz miniszterelnök-jelöltje hivatalos minőségében szólította meg annak résztvevőit. A rendezvényre nagy számban szállították a résztvevőket buszokkal. Ugyanezen a napon az EBESZ/ODIHR hosszú távú megfigyelői kisebb, többek között a Jobbik és az MKKP, gyűléseit is megfigyelték.

³³ Többek között Vona Gábor (Jobbik), Szél Bernadett (LMP) és Karácsony Gergely (MSZP – Párbeszéd Magyarorszáért).

³⁴ Az MKKP és a Jobbik március 15-i kampánygyűlésén a felszólalók között nem voltak nők, utóbbin pedig a résztvevők kb. 20%-a volt nő. Az LMP március 19-i kampányrendezvényén az egyetlen felszólaló nő volt, azonban a hallgatóságnak csupán 15% volt nő.

³⁵ Ez leg súlyosabban az MSZP – Párbeszéd Magyarorszáért és a DK pártokat érintette, amint arról az EBESZ/ODIHR misszió szegedi és budapesti hosszú távú megfigyelőinek beszámoltak.

³⁶ A 23 országos listát állító pártból összesen 17 rendelkezik weboldallal, 23-ból 20-nak van fenn Facebookon (bár egyes esetekben csak minimálisan), 23-ból 9-nek van Twitter fiókja, 23-ból 14-nek van Youtube csatornája. Egyértelmű átfedés van a miniszterelnök és a Fidesz párt közösségi média fiókjai között. A miniszterelnök a saját Facebook oldalát is használja, amelyen kampánygyűlésein való szereplései is megjelennek.

³⁷ A pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvény tiltja a gazdasági társaságok vagy egyéb jogi személyektől származó, pártoknak juttatott adományokat.

Minden egyéni választókerületben induló jelölt kb. 1 millió forint állami támogatásra jogosult.³⁸ A támogatást egy külön erre a célra rendszeresített, kizárólag kampánycélra használható bankkártyára utalják. A pártok jelöltjei saját forrásaikat átutalhatják a pártjuk számlájára. Emellett az országos listát indító pártokat a jelöltek számától függően 150 millió és 600 millió forint közötti összeg illeti meg.³⁹ A nemzetiségi listák együttesen kb. 300 millió forint támogatásban részesülnek. Azok a jelöltek, akik visszalépnek, vagy nem tudják megszerezni a szavazatok 2%-át, kötelesek visszafizetni az állami támogatást. A kampányfinanszírozási törvény 2017. novemberi módosítása következtében a pártoknak abban az esetben is vissza kell fizetnie az állami támogatást, ha nem tudják megszerezni a listás szavazatok 1%-át. A változtatás célja az, hogy eltántorítsák a pártokat a közpénzekkel való nyereszkesedés érdekében történt listaállítástól.

A kampányfinanszírozási törvény a kampányköltségek felső határát 5 millió forintban szabja meg minden egyes egyéni választókerületi jelölt és a pártlisták 93 jelöltje számára. Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) és a Magyar Államkincstár (MÁK) felügyeli a kampánykiadásokat, azonban nem ellenőrzi a kiadások felső határának betartását a kampány során. A pártoknak 15 napon belül összesített elszámolást kell benyújtaniuk a kincstárhoz, és 60 napon belül nyilvánosságra kell hozniuk a kampánycélra fordított támogatás összegét, forrását és felhasználásának módját. Az egyéni támogatóktól származó támogatásokat a pártoknak csak az ÁSZ-nak benyújtott éves beszámolójukban kell feltüntetniük, és csak abban az esetben, ha a támogatás összege meghaladja az 500 000 forintot. A gyakorlatban ezen adományozók listáját nem mellékelik a pártok gazdálkodásáról szóló és az ÁSZ honlapján közzétett beszámolókhöz.

Az ÁSZ két évente ellenőrzi a pártok gazdálkodását. 2017 decemberében az ÁSZ összesen 663 millió forintra büntette a Jobbikot a kiadásokra vonatkozó előírások megsértése miatt. Ennek oka az volt, hogy a politikai hirdetéseire kifizetett ár a piaci árakon alul maradt.⁴⁰ A Jobbik a határozat ellen fellebbezést nyújtott be a munkaügyi bírósághoz. Több más pártot is megbüntettek hasonló, állítólagos jogsértésekért, kivéve nevezetesen a Fideszt. A bíróságok behajtását a választások utánra halasztották.

X. MÉDIA

A médiacsatornák- és orgánumok nagy száma biztosítja egy bizonyos fokú pluralizmus meglétét. A médián belüli tulajdonviszonyok fokozatos koncentrációja a kormányt támogató vállalkozók és kisebb mértékben az ellenzék kezében törésvonalak kialakulásához vezetett a médiakörnyezetben, ami polarizáltta tette a választásokról szóló tájékoztatást. A kritikai hangvételű tájékoztatás tere korlátozottá vált. Ezt az űrt a közszolgálati műsorszolgáltató sem tölti be.

A médiára vonatkozó jogszabályi keretet az Alaptörvény foglalja magában, amely garantálja a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint számos más törvény, például a Médiaszolgáltatásokról és tömegkommunikációról szóló törvény, amely a szektor működési szabályait fekteti le. A jogszabályok előírják, hogy a műsorszolgáltatók „kiegyensúlyozott tájékoztatást” nyújtsanak a hírműsorokban és tájékoztató műsorokban. A rágalmazás és becsületsértés bűncselekmény, amely három évig terjedő szabadságvesztéssel sújtható.⁴¹ A 2010 óta bevezetett médiatörvények, amelyeket az EBESZ

³⁸ Ez nyilvántartásba vett választópolgáronként átlagosan 0,04 eurónak felel.

³⁹ A maximális számú jelöltet indító párt választópolgáronként kb. 0,24 eurót kap.

⁴⁰ A határozat egy 2017 júniusában elfogadott, plakátokra vonatkozó törvény életbe lépését követően született meg, amely kifejezetten tiltja a plakáthelyek kedvezményes árakon való értékesítését.

⁴¹ Egyes újságírókat nemrégiben más indokokra hivatkozva ítélték el az általuk végzett munka miatt. Március 6-án egy győri bíróság az index.hu hírportál egyik újságíróját ítélte el közokirat-hamisítás és a hatóság megtévesztése miatt, mert a menekültválság idején menedékkérőnek kiadva magát lépett be Magyarország területére. Az EBESZ sajtószabadságért felelős megbízottja [bírálta](#) ezt a döntést.

sajtószabadságért felelős megbízottja „a média pluralizmusát korlátozó” jelzővel illetett, nem módosultak jelentős mértékben, és hatással vannak a média magatartására a választást megelőző időszakban.⁴²

A Választási eljárásról szóló törvény arra kötelezi a médiát, hogy az országgyűlési választáson induló valamennyi jelöltnek egyenlő esélyeket biztosítson. A törvény ingyenes adásidőt ír elő a közszolgálati műsorszolgáltatókon, és tiltja a politikai hirdetéseket a kereskedelmi rádió- és televízióállomásokon, kivéve, ha azt térítésmentesen teszik, azonban engedélyezi azt a nyomtatott és online sajtóban, azzal a feltétellel, hogy előzetesen regisztrálják a listaárait az ÁSZ-nál. A közszolgálati műsorszolgáltató köteles 600 perc ingyenes adásidőt egyenlő arányban megosztani a választáson induló jelöltek között.⁴³ Ezen felül három közszolgálati műsorszolgáltató legalább feleannyi időt biztosít ingyenes kampányhirdetésekre.⁴⁴

Nem lesz televíziós vita a miniszterelnök-jelöltek között, mivel a hivatalban lévő miniszterelnök visszautasította a részvételt. Az EBESZ/ODIHR hosszú távú megfigyelői által megkérdezettek megjegyzik, hogy a kormányzó párt és miniszterelnök részéről visszatérő jelenség, hogy nem vesznek részt az ellenzékinek tekintett médiával való vitában. A március 15-i „Békemeneten” a Magyar Nemzet újságíróját biztonsági őrök támadták meg, miután többször egymás után feltette a kérdéseit egy vélt korrupciós ügygel kapcsolatban. Az újságíró panaszt tett a rendőrségen.

A Médiatanács felügyeli a Médiatörvény előírásainak való megfelelést és kiterjedt médiafigyelést végez, azonban csak panaszok alapján jogosult eljárni. A Médiatanács arról tájékoztatta az EBESZ/ODIHR hosszú távú megfigyelőit, hogy nem fog büntetéseket kiszabni a műsorszolgáltatókra a „kiegyensúlyozott tájékoztatásra” vonatkozó szabály alapján. A választásokkal kapcsolatos médiaközvetítésre vonatkozó panaszokat az NVB bírálja el, amely mindeddig 11 ilyen esetet vizsgált meg. Március 16-án az NVB a közszolgálati műsorszolgáltatóra 1 035 000 forint összegű bírságot szabott ki az M1 csatornán sugárzott műsorának politikai elfogultsága miatt.⁴⁵ A Kúria helybenhagyta az NVB politikai elfogultságra vonatkozó döntését, a bírságot azonban eltörölte. Az Alkotmánybíróság jelenleg vizsgálja az esetet. Március 24-én a TV2-t bírságotlalták meg hasonló jogsértés miatt.

Az EBESZ/ODIHR missziója március 13-án kezdte meg kilenc médiaorgánum kvalitatív és kvantitatív médiafigyelését.⁴⁶ Az előzetes eredmények alapján számottevő politikai tartalom jelenik meg a médiaszolgáltatók főműsoridőben sugárzott műsoraiban.

XI. PANASZOK ÉS FELLEBBEZÉSEK

Kifogással lehet élni bármely cselekedettel, cselekedet elmaradásával vagy döntéssel szemben, amely sérti a választásra vonatkozó jogszabályokat. Nincsenek korlátozások a kifogás benyújtásának jogára

⁴² Nemzetközi szervezetek megjegyezték, hogy a jogszabály sérti az [EBESZ médiaszabadság területén tett kötelezettségvállalásait](#), és [negatív hatással van](#) a véleménynyilvánítás szabadságára és a [médiapluralizmusra](#). A [Velencei Bizottság 2015-ben](#) a tartalomra vonatkozó előírások szűkítését és a Médiatanács függetlenségének biztosítását szorgalmazta. Emellett a 2016-ban módosított Információs szabadság törvény korlátozó intézkedéseket vezetett be az információhoz való hozzáférés vonatkozásában.

⁴³ Összesen 470 percet kaptak az országos listák és 130 percet a nemzetiségi listák.

⁴⁴ Az ATV és az RTL Klub 300-300 percet, három ClassFM rádióadó pedig adónként 1 450 perc ingyenes reklámidőt biztosít.

⁴⁵ Az NVB döntése szerint a közszolgálati műsorszolgáltató megsértette a „kiegyensúlyozott” tájékoztatásra vonatkozó szabályt, mert február 28. és március 13. között az M1 csatornán sugárzott műsorának egymás után következő műsorszámában csak a Fidesz álláspontját mutatta be.

⁴⁶ A tévécsatornákat 18:00 órától 00:00 óráig figyelik. A minta az ATV, Hír TV, M1, RTL Klub, TV2 tévécsatornákat, és a Blikk, Magyar Idők, Magyar Nemzet és a Népszava sajtótermékeket foglalja magában.

nézve. A választással kapcsolatos kifogásokat első fokon a választási bizottságok vizsgálják, az egyéni választókerületekkel, illetve a helyi médiával kapcsolatos kifogásokat az OEVB-k, minden más ügyekben pedig az NVB az illetékes. Bármely NVB-döntéssel szembeni fellebbezés esetén a Kúria illetékességébe tartozik. A Kúria döntéseinek alkotmányosságával kapcsolatban az Alkotmánybírósághoz lehet fellebbezni.

Minden választással kapcsolatos jogvitát gyorsított eljárással kell elbírálni. A kifogást és fellebbezést benyújtóknak a jogszabálysértés elkövetésétől, illetve a döntés meghozatalától számított harmadik napon belül be kell nyújtaniuk a kifogást vagy fellebbezést, míg a bizottságoknak három nap áll a rendelkezésére az ügy elbírálására. Az NVI határozattervezetet készít az NVB tagjai számára. A megfigyelt üléseken a döntéseket rendszerint egy „pro forma” vitát követően hozták meg.

A vitarendezési eljárás egyik szintjén sem biztosított a nyilvános tárgyalás. Amennyiben a kifogást tevő fél jelen van, kérheti meghallgatását, majd a bizottság szavazásra bocsátja a kérdést. Mindazonáltal néhány panasztevő arról tájékoztatta az EBESZ/ODIHR missziót, hogy nem kaptak előzetes értesítést arról, hogy az ügyük tárgyalásra kerül. Választási ügyekben a fellebbezők nem kérhetnek nyilvános tárgyalást a Kúrián vagy az Alkotmánybíróságon.

Ez idáig az NVB 348 kifogást és fellebbezést bírált el, melyek közül 269 a jelöltek nyilvántartásba vételére vonatkozott, beleértve 31 állítólagosan hamisított ajánló aláírásokkal kapcsolatos esetet. 51 kifogást és fellebbezést az NVB formai okokra hivatkozva utasított el.⁴⁷ További 154 kifogást azért utasítottak el, mert nem fejtette ki teljes körűen az indoklást, vagy nem pontosan idézte a hivatkozott jogszabályt. Az érdemben vizsgált ügyek között az NVB médiaszolgáltatókra politikai elfogultság miatt, jelöltekre iskolában folytatott kampánytevékenység miatt, és helyi önkormányzatokra a kampánytevékenység korlátozása miatt szabott ki bírságot. Hét esetben kifogás érte a Fidesz kampányanyagait, a tekintetben, hogy tartalmuk tényállítás vagy véleménynyilvánítás-e, amelyet a véleménynyilvánítás szabadságának joga véd. A Kúria 97 fellebbezést vizsgált meg, és öt ügyben fellebbeztek az Alkotmánybírósághoz.⁴⁸

XII. BELFÖLDI ÉS NEMZETKÖZI MEGFIGYELŐK

A jogszabályok nem teszik lehetővé a pártoktól független állampolgári megfigyelők részvételét sem a választást megelőzően, sem a választás napján; és az egyre szigorodó jogszabályi környezet korlátozza a civil szervezetek lehetőségét a kampánymegfigyelési tevékenységek finanszírozására. A nemzetiségi listát állító szervezeteket kivéve minden országos listáról, melyeknek joga van NVB-tagokat delegálni, legfeljebb öt megfigyelőnek jogában áll az NVI mellett dolgozni és ellenőrizni a postai szavazási dokumentumok hitelességét, illetve a szavazatszámolás jogszerűségét. A jelöltet állító politikai szervezetek és a független jelöltek jogosultak külképviseletenként legfeljebb két megfigyelőt delegálni Magyarország diplomáciai külképviseleteire. A pártok megfigyelőinek akkreditációját a választások előtt legalább tíz nappal be kell fejezni. A jelöltek szintén jogosultak két-két képviselőt kinevezni az SZSZB-kbe, ennek határideje március 23.

A jogszabályi keretek lehetővé teszik, hogy nemzetközi megfigyelők a teljes választási folyamatot figyelemmel kísérjék. A nemzetközi megfigyelők akkreditációját az NVI végzi.

⁴⁷ Például a kifogást benyújtó személy személyes adatainak hiánya okán.

⁴⁸ A Kúria 68 panaszt hagyott helyben, tízet megváltoztatott, két esetben eltörölte a bírságot (egyébként helyben hagyta a döntést), és érdemi tárgyalás nélkül elutasított 17 beadványt.

XIII. A MISSZIÓ MUNKÁJA

Az EBESZ/ODIHR hosszú távú megfigyelőinek missziója március 5-én kezdte meg munkáját. A misszió találkozott a Külügyminisztérium, az NVB, az NVI, egyéb állami szervek, valamint a politikai pártok, a média, a civil társadalom és a nemzetközi közösség képviselőivel. A felkészítést követően hat hosszú távú megfigyelő március 14-én kezdte meg tevékenységét, és felvette a kapcsolatot az érintett felekkel.

*A jelentés angol nyelvű változata az egyetlen hivatalos dokumentum.
A magyar nyelvű fordítás nem tekinthető hivatalosnak.*